

Aikakauskirja Kasvatus **Abstraktit**

Laitinen, Satu – Mattinen, Aino – Kajamies, Anu – Vauras, Marja – Lepola, Janne. 2013. PIENTEN LASTEN TEHTÄVÄSUUNTAUTUNEISUUS JA SEN KEHITTYMINEN PÄIVÄKODIN LUKUTUOKIOISSA. Kasvatus 44 (5), 482–493.

Artikkeli esittelee tutkimusta, jossa tarkasteltiin kuullun ymmärtämisen taidoissa keskitasoa heikompien lasten tehtäväsuuntautuneisuuden kehittymistä päiväkodeissa toteutettujen Jänistarinat-interventioiden aikana. Jänistarinat-intervention ensisijaisena tavoitteena oli tukea 4–5-vuotiaiden lasten kuullun ymmärtämisen taitoja. Interventio-ohjelma koostui 20 tarinasta. Lastentarhanopettaja käsiteli tarinoita kahden lapsen muodostamassa pienryhmässä (1 tarina / viikko). Interventioon osallistuneiden lasten tehtävä- ja ei-tehtäväsuuntautuneisuutta päiväkodin ohjatuissa askartelu- ja toimintatilanteissa arvioitiin opettaja-arvioinnilla intervention alussa, keskellä ja lopussa. Lisäksi interventio-otoksen 22 lapsesta valittiin havainnointeihin perustuvaan laadulliseen analyysiin neljä tehtävä- ja ei-tehtäväsuuntautuneisuuden suhteen erilaista lasta. Lukutilanteiden havainnoinnin koodauksen pohjana oli jaottelu tehtäväsuuntautuneisuuteen, eriytymättömään tehtäväsuuntautuneisuuteen ja ei-tehtäväsuuntautuneisuuteen (vrt. Salonen, Lehtinen & Olkinuora 1998). Lukutilanteiden havainnoiteja koskevat tulokset osoittivat, että interventiokertojen myötä lasten tehtäväsuuntautuneisuus lisääntyi ja eriytymätön sekä eitehtäväsuuntautuneisuus vähenivät. Lisäksi opettaja-arviointien mukaan tehtäväsuuntautuneisuus kehittyi tilastollisesti merkitsevästi kaikilla lapsilla. Pohdinnassa tarkastellaan lasten tarinan ymmärtämistaitojen tukemista tehtävä- ja ei-tehtäväsuuntautuneisuuden kannalta.

Asiasanat: tehtäväsuuntautuneisuus, keskusteleva lukeminen, varhaiskasvatus

Nikkinen, Eeva-Maria – Aunola, Kaisa. 2013. ERITYISLUOKALLA OPISKELEVIEN LASTEN OPPIMISMINÄKÄSITYS ENSIMMÄISENÄ KOULUVUOTENA. Kasvatus 44 (5), 494–507.

Artikkelissa esiteltävässä tutkimuksessa tarkasteltiin, poikkeako erityisluokalla opiskelevien oppilaiden oppimisminäksitys yleisopetuksessa opiskelevien oppilaiden oppimisminäksityksestä ensimmäisellä luokalla. Lisäksi selvitettiin, tapahtuuko oppimisminäksityksessä muutosta ensimmäisen kouluvuoden aikana ja onko tässä muutoksessa eroja riippuen siitä, opiskeleeko oppilas yleisopetuksessa vai erityisluokalla. Tutkittavana oli 153 yleisopetuksessa opiskelevaa ja 13 erityisluokalla opiskelevaa ensimmäisen luokan oppilasta. Oppimisminäksitystä arvioitiin sekä oppilaan omaa arviota että tutkijan ja opettajan arviota hyödyntäen. Tulokset osoittivat, että ensimmäisen luokan syksyllä erityisluokalla opiskelevilla oppilailla oli yleisopetuksessa opiskelevia oppilaita korkeampi oppimisminäksitys, ja tutkijan havaintojen mukaan heillä myös esiintyi taitoihinsa nähden enemmän myönteistä itsearviointia tehtäviä tehtäessä kuin yleisopetuksessa opiskelevilla oppilailla. Ensimmäisen kouluvuoden aikana erityisluokalla olevilla oppilailla oppimisminäksitys suhteessa taitotasoon kuitenkin heikkeni yleisopetuksessa olevien oppimisminäksityksen muuttuessa aiempaa myönteisemmäksi.

Asiasanat: oppimisminäksitys, erityisluokka, ensimmäinen kouluvuosi

Ullakonoja, Riikka – Nieminen, Lea – Huhta, Ari. 2013. SUOMEN KIELEN OPPIMISMOTIVAATIO, LUETUNYMMÄRTÄMINEN JA KIRJOITUSTAITO VENÄJÄÄ KOTIKIELENÄÄN PUHUVILLA PERUSKOU- LULAISILLA. Kasvatus 44 (5), 508–521.

Artikkelissa esitellyssä tutkimuksessa selvitettiin suomen kielen oppimismotivaatiota venäjää kotikielenä (myös perintökielenä) puhuvilla peruskoululaisilla sekä sen yhteyttä suomen lukemiseen ja kirjoittamiseen toisena kielenä. Aineisto kerättiin osana laajempaa monitieteistä DIALUKI-tutkimusprojektia. Tähän osatutkimukseen osallistui 247 venäjää kotikielenään puhuvaa peruskoulu- laista. He vastasivat suomen kielen oppimismotivaation ulottuvuuksia mittaavaan kyselyyn sekä teki-

vät suomen luetunymmärtämis- ja kirjoitustehtävät. Tutkimuksessa tarkasteltiin kuutta kielen oppimiseen liittyvää motivaatioulottuvuutta (instrumentaalisuus, sisäinen kiinnostus, motivaation intensiteetti, käsitys itsestä suomen oppijana, kielijännitys ja vanhempien kannustus) ja niiden yhteyttä suomen kielen lukemis- ja kirjoitustaitoon. Taustamuuttujina käytettiin oppilaan sukupuolta, koulustusta, Suomessa oleskelun pituutta ja useimmin kotona käyttämää kieltä. Tulokset osoittivat, että motivaatiotekijät selittivät paremmin kirjoitussuorituksissa kuin lukemissuorituksissa esiintyvää vaihtelua ja että valitut taustamuuttajat olivat yhteydessä motivaation ulottuvuuksiin siten, että esimerkiksi sukupuolten ja ala- ja yläkoululaisten välillä havaittiin eroja.

Asiasanat: motivaatio, suomen kieli, luetunymmärtäminen, kirjoittaminen, maahanmuuttajatausta

Kokkonen, Juha – Kokkonen, Marja – Yli-Piipari, Sami. 2013. KOULULIIKUNTAAN LIITTYVÄT SUORIUTUMISUSKOMUKSET JA ARVOSTUKSET LIIKUNNAN ARVOSANAN SELITTÄJINÄ. *Kasvatus* 44 (5), 522–532.

Tässä artikkelissa esiteltävä tutkimus tukeutuu Ecclesin ym. (1983) odotusarvoteoriaan ja sen tarkoituksena oli selvittää, miten 763 peruskoululaisen (365 tyttöä, 398 poikaa) koululiikuntaan liittyvät suoriutumiskomukset ja koululiikunta-arvostukset (tärkeys, hyödyllisyys ja mielenkiinto) selittävät oppilaiden koululiikunnan arvosanaa 6. ja 9. luokalla, sekä tutkia yhteyksien mahdollisia sukupuolieroja. Erityisesti olimme kiinnostuneita siitä, ennustavatko suoriutumiskomukset ja arvostukset koululiikunnan arvosanaa samalla tavalla molemmilla sukupuolilla ja molemmilla luokkatasoilla. Regressiomallit osoittivat, että koululiikuntaa koskevat suoriutumiskomukset ja arvostukset olivat yhteydessä oppilaiden liikunnan arvosanaan samansuuntaisesti molemmilla sukupuolilla sekä alakoulun että yläkoulun viimeisellä luokalla selittäen 20–25 % liikunnan arvosanan vaihtelusta. Koululiikunta-arvostuksista ainoastaan mielenkiinto selitti liikunnan arvosanaa. Alakoulun viimeisen luokan selitysmalleissa ei ollut tilastollisesti merkitseviä sukupuolieroja, mutta peruskoulun päättöluokan mallissa tytöillä muuttujien hajonta oli suurempaa kuin pojilla. Molemmilla luokkatasoilla tytöt saivat poikia korkeampia liikunnan arvosanoja, mutta heidän suoriutumiskomuksensa olivat poikia alhaisemmat. Lisäksi pojat pitivät koululiikuntaa tyttöjä hyödyllisempänä ja mielenkiintoisempänä 9. luokalla.

Asiasanat: motivaatio, koululiikunta, arvot, suoriutumiskomukset

Niemivirta, Markku – Pulkka, Antti-Tuomas – Tapola, Anna – Tuominen-Soini, Heta. 2013. TAVOITEORIENTAATIOPROFIILIT JA NIIDEN YHTEYS TILANNEKOHTAISEEN MOTIVAATIOON JA PÄÄTTELYTEHTÄVÄSSÄ SUORIUTUMISEEN. *Kasvatus* 44 (5), 533–547.

Artikkelissa kuvattavan tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, minkälaisia tavoiteorientaatioprofiileja voidaan tunnistaa kansanopistossa opiskelevilla ja miten eri tavoin orientoituneet opiskelijat eroavat toisistaan tilannekohtaisessa motivaatiossa (kiinnostus, minäpystyvyys ja ennakoivat selitykset) ja päättelytehtävässä suoriutumisessa. Tutkittavat ($N = 2793$) jaettiin tavoiteorientaatioprofiilinsa perusteella viiteen ryhmään: Sitoutumattomat, Menestysorientoituneet, Oppimisorientoituneet, Suoritusorientoituneet ja Välttämisorientoituneet. Ryhmien väliset erot tilannekohtaisessa motivaatiossa vastasivat oletuksiamme: Oppimis- ja Menestysorientoituneet arvioivat tehtävän etukäteen kiinnostavammaksi ja luottivat itseensä enemmän kuin muut. Suorituksia eniten painottavat opiskelijat puolestaan tuottivat muita enemmän mahdollista epäonnistumista ennakoivia, itseä suojaavia selityksiä. Päättelytehtävässä suoriutumisen erot olivat melko pieniä: muista ryhmistä erottuivat selkeimmin välttämishakuiset oppijat, joiden suoritustaso oli heikoin. Kaiken kaikkiaan tuloksemme puoltavat näkemystä, jonka mukaan oppimiseen eri tavoin suuntautuneet opiskelijat myös kokevat, tulkitsevat ja lähestyvät oppimis- ja suoritustilanteita eri tavoin.

Asiasanat: motivaatio, tavoiteorientaatio, kiinnostus, minäpystyvyys, ennakoivat selitykset, tehtäväsuoritus